Minder fra Midtsjælland.

Optegnet af pens. Lærer *L. P. Christensen*, Sorø.

Som den, der er født i Fjenneslev Skole i Aaret 1833 og senere har været Lærer i Alsted Sogn i 40 Aar, er mine Fortidserindringer naturligvis i særlig Grad knyttet til disse Enemærker, og paa disse vil jeg derfor i det følgende holde mig.

Lad mig begynde med Alsted:

Om Oprindelsen til Byens Navn og om den Kamp, der skal have staaet i dens Nærhed, da, efter Sagnet, Hake kom for at hævne sin Broder Hagbarths Død, er talt paa andet Sted, saa det skal jeg her lade ligge, hvorimod jeg skal holde mig til Byens Midtpunkt, nemlig Kirken.

Man lægger der Mærke til, at den har to Tilbygninger, en mod Nord og en mod Syd, der begge har Vaabenhusets sædvanlige Form. Et gammelt Sagn, som jeg for henved 70 Aar siden har set gengivet paa Tryk (saavidt jeg husker i Rasks Morskabslæsning), melder, at en Lindorm havde lagt sig for Indgangsdøren til det nordre Vaabenhus saaledes, at man saa sig nødsaget til at bygge et andet Vaabenhus paa den modsatte Side, det, som for Tiden benyttes. I det nordre Vaabenhus stod tidligere en af de gamle massive Ligbærebore; jeg ved ikke, om den staar der endnu.

Ved selve Kirkens Indre er der intet usædvanligt. Den har en Runesten i den vestre Gavl, men jeg har aldrig erfaret, at den har nogen særlig Betydning, ligesom heller ikke en Begravelse i Midtergangen minder om noget betydeligt Navn.

Afdøde Fru Ingemann, der jo har velsignet flere Kirker med Altertavler, malede af hende selv, skænkede ogsaa i sin Tid en saadan til Alsted Kirke. Det Sujet, som der er afbildet, viser blandt andet to knælende Kvinder, hvoraf den ene skal have været en Pige, som tjente hos Ingemanns, da Fruen malede Billedet. Hun blev senere gift med en Husmand i Alsted, hvor jeg lærte hende at kende, da jeg i Begyndelsen af Aaret 1854 blev ansat som Hjælpelærer ved Alsted Skole, og skønt hun allerede den Gang var en ældre Kone, fandt jeg alligevel, at der endnu var Lighed til Stede.

Ellers var jo Fru Ingemanns Billeder ikke særlig i Vælten. Jeg mindes endnu, hvorledes, under Vacance i Præsteembedet i Aaret 1866, hvor afdøde Pastor Becher i Pedersborg efter Tur prædikede i Alsted, han, efter ved Gudstjenestens Begyndelse at være gaaet for Alteret, vendte sig imod mig med det Spørgsmaal: hvem der dog havde malet den Altertavle, for det var dog noget forfærdeligt Stads. Kalkmalerier er nu traadt i Stedet.

Ogsaa til Fjennesløv Kirke malede hun i sin Tid en Altertavle, der vistnok maatte siges at være endnu mere umulig. (Ogsaa den har veget Pladsen). — Imidlertid hendes gode Mening i Ære.

Op til Alsted Kirke boede i min Barndom indtil hen paa Aaret 1845 en Præst med et bekendt Navn, Carl Gustav Flemmer. Naar jeg nævner denne Mand,

der forovrigt havde Titel af Amtsprovst, da er det, fordi han i særlig Grad stod som en udpræget Skikkelse fra den Tid og med et i mange Retninger ejendommeligt Tilsnit, der ikke undlod at sætte Spor. Allerede i hans Klædedragt var der noget ejendommeligt, idet han altid, naar han var hjemme, gik i en almindelig Stumptrøje; i den modtog han Besøg, hvem det saa end var, der kom, og skønt jeg som Dreng tit blev sendt i Ærinde til Præstegaarden, har jeg aldrig oplevet at se ham med Frakke paa. Ogsaa hans Bohave var i høj Grad tarveligt, umalede Egetræs Møbler, hvoriblandt et Spillebord, ved hvilket han gjorde sine Studier og modtog Rapport af dem, der kendte hans Sans for Byens Nyheder. Det var en utrolig Mængde underlige Navne, der i Alsted dannede sig i hans Tid, og der var dem, der var ondskabsfulde nok til at give den gamle Provst Skylden for en Del af dem. Jeg skal her exempelvis nævne en Del: Krage Rasmus, Skade-Hans, Vibe-Lars, Rollebommen, Sverden Dus, Graver Maren, Louse-Johan, Stene Ellen, Vante Kirsten, Erke-Dorte, Bro Sidse, Margrethe Polidsk, Midnatten, Skidte Margrethe samt Russe Rasmus. De Personer, der blev velsignet med disse Navne, har jeg kendt allesammen, idet de levede, da jeg i 1854 kom til Alsted Skole. Nu er imidlertid kun Mindet om disse Navne tilbage. — Af hans Heste mindes jeg „Ole Gal“ og „Nille“, dem havde den gamle Provst, trods Karakterens Staal, stor Respekt for. — Med Hensyn til den Maade, hvorpaa Lærdom rettelig skal indprentes, delte den gamle Provst fuldstændig den Tids Opfattelse. Han holdt ubetinget paa Ramseriet, og ve det Barn, der f. Ex. ved Examen gik i Staa

i et af de store Anmærkningsstykker i Balles Lærebog, thi i saa Fald var han der øjeblikkelig med Tampen, og det samme var Tilfældet, hvis et Barn paa en Examensdag var blevet lidt forsinket og traadte ind ad Skoledøren, efter at Provsten havde sat sig til Rette ved Kathederet. Hans Konfirmandundervisning var i samme Stil med tillærte Svar, der gik i Arv fra det ene Hold til det andet. Forøvrigt var hans Hjem Sædet for den ægte gammeldags Gæstfrihed, ligesom han i paakommende Tilfælde var værd at have til Talsmand; men han havde absolut ikke passet til Nutiden.

Skønt Alsted aldrig har staaet i Spidsen, hvad aandelig Letbevægelighed angaar, kom Fantasien alligevel i Aaret 1882 i usædvanlig Bevægelse, idet man opdagede, at det spøgede i et Hus, der nu er revet ned, men som laa paa en Spids ved Byens vestre Ende, hvor Vejen deler sig. Saa latterligt det end kan synes, havde det tilsyneladende nær bragt et ikke ringe Antal Beboere derude i Vilderede. Langt borte fra kom baade Journalister og andre stærkt interesserede Personer for at se det mærkværdige Spøgerishus, hvor kun en gammel Enke boede, men hvor det alligevel gik saa underligt til, og selv i Hovedstadens større Blade blev Fænomenet drøftet. Det gik endog saa vidt, at man i Sorø søgte gennem en Forestilling i Klubben, til hvilken Billetterne bogstavelig talt blev revet bort, at give Publikum en Forestilling om Fandens forunderlige Spil derude i Alsted, ved hvilken Lejlighed Fandens Rolle blev glimrende udført af Boghandler Clausen. Man saa ved den Lejlighed en Kakkelovn spadsere omkring, en Pose hoppe op ad

en Væg o. a. m., saaledes som man fortalte, at det gik for sig derude.

Hvor fristende det kan være at forfølge dette Emne videre, vil jeg nu alligevel sige Farvel til Alsted og begive mig ad Sognevejen til Fjennesløv.

Man passerer blandt andet Engelsborggaardens Mark, hvor der øst for Vejen, lidt inde paa Marken laa en mindre Kæmpehøj. Den er nu jævnet, og noget særlig Fund tror jeg ikke, der blev gjort; kun nogle Smaating af Sten og lidt Kul, efter hvad en Søn fra Gaarden en Gang for mange Aar siden har sagt til mig.

Efter at have passeret Alsted-Flinterup og Lille-Aa kommer man til en Korsvej, i hvis Nærhed den gamle Landevej skal have gaaet; i hvert Fald var der tidligere Mærker deraf paa den nærliggende til Oldshuset hørende Jordlod, som min Fader i sin Tid har ejet, og hvor jeg i min Ungdom havde travlt nok, naar Ploven stødte paa den Mængde Sten, der betegnede Vejens tidligere Retning. Om denne Vej er kommet fra Sasur Bro, ved jeg ikke, men urimeligt er det vel neppe; den er i saa Fald passeret en anden Kæmpehøj, der laa syd for Ole Andersens Gaard, men som ogsaa er gaaet al Kodets Gang; der blev jo ikke den Gang gjort noget for at frede den Slags. Den gik under Navn af Troldhøjen, og jeg husker, at jeg som Barn ikke var rigtig glad ved at passere der forbi ved Aftentide.

Derefter naar vi saa K.-Fjennesløv, tidligere kaldet Fjennesløvlille. I Oehlenschlägers Digt: De tvende Kirketaarne hedder det jo blandt andet:

Over den gule Hvedemark
Knejser en Bakke grøn,
Bagved ligger Fjennesløvlill'
En By, vel stor og skøn.

Hvis han paa sin Rejse gennem Sjælland havde gjort en Afstikker fra Landevejen og ind i Byen, tror jeg ikke, han havde givet samme det Skudsmaal; thi den har aldrig været hverken stor eller skøn og er det heller ikke endnu. Sammenlignet med Fjennesløvmagle havde den maaske nok et Fortrin, idet sidstnævnte By altid i min Barndom blev kaldt for „det revne Fjenneslov". Nu er Forholdet i mange Maader forandret. Fra en anden Side set kan Oehlenschläger imidlertid have noget Ret, navnlig naar vi tænker paa de gamle Minder, der knytter sig til Fjennesløvlille, og paa den Slægt, der udgaaet derfra i saa høj Grad blev Danmarks Hæder.

At Fjennesløvlille var Absalons Fødeby, derom hersker jo ingen Tvivl, heller ikke om, at hans Fødegaard har ligget nord for Kirken. For ca. en Snes Aar siden skete der Undersøgelser paa den derværende Plads, hvor man mener, Fjennesløvlillegaarden har ligget, og man fandt, hedder det, en Kælder, der førte paa Sporet. Denne Kælder stod imidlertid fuldstændig aaben i 1832, da min Fader blev kaldet til Lærer i Fjennesløv. Paa Grund af, at den derværende Plads kort efter af Sorø Academi blev anlagt som Planteskole, hvilken min Fader i en længere Aarrække ledede, blev den omtalte Kælder tilfyldt og kom først senere for Dagen tilligemed en Del af den gamle Grund. Bygningerne

synes forovrigt at have haft et ikke saa ringe Omfang, i hvert Fald har jeg i min Ungdom, da jeg ofte var med at grave Træer op paa Pladsen, af og til stodt paa de gamle Munkesten ogsaa i Pladsens nordvestlige Hjørne, hvor nu den nye Skoles Have er. Fra Gaarden har der upaatvivlelig været Indgang til Kirkegaarden; en saadan Indgang existerede i hvert Fald endnu i min Ungdom, men blev lukket, da Hegnet om Kirkegaarden for mange Aar siden blev forandret fra et almindeligt Stengærde til hvad det for Tiden er. Som et Minde fra gamle Dage ejer Kirkegaarden en Runesten, hvorom der for ikke længe siden er skrevet en Del.

Der har fra enkelte Sider været nogen Tvivl med Hensyn til Indskriftens Ordlyd, men da Runerne staar med al ønskelig Tydelighed, kan der neppe være Tvivl i den Henseende. Noget andet er, at man har lidt ondt ved at forstaa, at naar Sasur, som jo er Mandens Navn, har bygget en Bro, han da tillige har gaaet ud paa at hædre sig selv ved at rejse det nævnte Mindesmærke.

Fra den første Tid, jeg overhovedet kan huske, har jeg i mit Barndomshjem hørt fortælle, at den skal have staaet i Stengærdet, hvor den blev opdaget, og hvorfra man saa vilde føre den ind i Vaabenhuset, men opdagede, at den ikke kunde komme ind ad Døren, hvorfor man slap Arbejdet dermed og lod den ligge. Jeg har imidlertid altid stillet mig lidt tvivlende over for den Forklaring uden dog at kunne finde nogen, der er bedre; men uden Forundersøgelse at bakse med en saadan Sten og saa tilsidst lade den ligge midt paa Kirkegaarden, maa dog siges at være saa temmelig meningsløst.

Jeg ved ikke, om man i den Henseende tør gaa ud fra, at Kirkegaardens søndre Hegn i sin Tid har gaaet omtrent, hvor Runestenen hidtil har ligget, og at den saa ved en Udvidelse af Kirkegaarden kan være kommet frem. Tænker man sig dette som en Mulighed, fremkommer derved i Kirkegaardens sydvestlige Hjørne en Krog, hvor Selvmorderne i gamle Dage blev begravet. Jeg har selv som Barn været Vidne til en saadan Begravelse, hvor den Døde efter Solnedgang blev ført ind ad en Laage, nær ved den eventuelle Krog og uden Jordpaakastelse eller andre Ceremonier puttet i Jorden. Dette med Runestenens Plads i tidligere Dage er imidlertid fra min Side kun et Tankeexperiment, som jeg ikke er i Stand til nærmere at begrunde. At Fjennesløv Kirke i sin Tid har haft to Taarne, er jo ved anstillet Undersøgelse slaaet fast, selv om der ogsaa her kan være Momenter, hvor man maaske ikke fuldt ud staar paa virkelig historisk Grund.

Hvorledes Kirken i gamle Dage har set ud, har jo været Genstand for videnskabelig Undersøgelse, der blandt andet har bragt de gamle Kalkmalerier for Dagen, der nu fremtræder i restaureret Stand. Hvad man nu ser deraf, var iøvrigt delvis tilgængeligt langt tidligere. Jeg saa det tit, naar jeg som Dreng for ca. 70 Aar siden sprang omkring paa Hvælvingerne, hvortil der var let Adgang fra Taarnopgangen baade gennem et Galleri af brændt Ler, der tidligere har ligget under Loftet, men som den Gang laa over Hvælvingerne, og gennem en noget højere oppe anbragt Aabning i Muren i Form af en Vinduesfordybning, thi af de tre Gallerier af brændte

Søjler, som man finder aftegnet i P. Kobkes kortfattede Oversigt over danske Kirkebygninger, eksisterede for 70 Aar siden kun den ene, nemlig den mod Nord.

Hvor de andre Søjler nu, efter Restaureringen, er anbragt, var den Gang en høj Mur, hvori den nævnte Aabning fandtes, men c. et Par Alen højere oppe end det nordlige Søjlegalleri.

Jeg husker, da det gamle Taarn blev revet ned, hvad det forøvrigt trængte haardt til, idet den østlige Mur af samme havde en ret betydelig Revne, saa man, da Christian den VIII. døde i Aaret 1848 og der i flere Uger skulde ringes med begge Klokker fire Timer daglig, var noget betænkelig; — man var meget i Tvivl om, hvilken Form man skulde give de tvende Taarne, som man agtede at opføre, og Følgen deraf var, at der, med Undtagelse af en smal Aabning mellem Taarnene ikke blev nogen synderlig Forskel mellem det gamle og det ny; og det var først da man opdagede den gamle Tegning, der havde skjult sig bag Hvælvingerne, at man vandt den Klarhed, der fandt sit Udtryk i den Form, som de tvende Taarne nu har faaet. Indvendig er, som bekendt, tvende Granitsøjler, hvis Buer bærer de andre mindre Søjler, saavelsom Taarnenes østlige Mur, Kirkens væsentligste Pryd. Disse Søjlers klokkeformede, med udhugget Bladværk pyntede, Sokler vare tidligere skjulte af et Bræddegulv og hegnede af et Stoleværk, bag hvilket Herskabet fra Mørup ved Kirkebesøg havde Plads, uden at det faldt nogen ind at gøre det Rangen stridig. Paa Chorbuen hængte tidligere et tarveligt Christusbillede. Efter hvad min Fader har

fortalt mig, skal dette Billede til begge Sider have været garneret af Englehoveder. Hvorledes det nu forholder sig med dette, er det i hvert Fald vist, at disse Englehoveder, virket af Træ og malet med røde Kinder og grønne Vinger ud til Siderne, endnu eksisterede, da jeg var Barn. De laa paa Vaabenhusets Loft i et Antal af 6 eller 8 (jeg husker ikke saa nøje Antallet) og som Barn har jeg mangen Gang leget med dem, naar Adgangen til Vaabenhusets Loft var aaben.

Naar dertil lægges den massive sorte Marmorplade, der dækker Alterbordet, men som i tidligere Tider var skjult først af Murværk, senere af Bræder, hvorover Dugen saa var lagt, hvilket sidste jeg vel erindrer, slutter jeg mine Bemærkninger med Hensyn til Kirkens Indre. Blandt de højtstaaende Personer, der har gæstet Fjenneslø vlille, kan nævnes Kongerne Frederik VI. og Frederik VII.

Frederik VI.s Besøg gav Anledning til en lille pudsig Episode. Man vidste, at han var en Ven af militær Opvisning, og man havde derfor anskaffet Trægeværer med paasat Bajonet, hvormed øverste Klasses Drenge saa var bleven indøvede, saaledes at de paa stilfuld Maade kunde gøre Honnør, naar Kongen kom. Det gik imidlertid uheldigt, idet man havde ventet, at Kongen vilde staa af Vognen ved Pladsen nord for Kirken, hvor Paraden derfor ogsaa var opstillet. Kongen kørte imidlertid forbi og om til den gamle Skole. Derved kom det til at se lidt ynkeligt ud med Paraden. Provst Münster fra Ringsted, der var til Stede, klarede imidlertid Situationen med et Fyndord, idet han med Øjet

vendt paa Geværerne tilraabte Drengene: Væk med det Skidt!

Om det var denne Optagethed, der foranledigede, at bemeldte Provst, da han kom ned i den gamle Skoles lave Stue, løb Panden imod Bjælken, skal jeg lade være usagt, men i hvert Fald gav det Anledning til, at Bjælkerne blev lagt højere op, og laa der, indtil den gamle Skole for faa Aar siden brændte. Frederik VI var jo, foruden af Militærvæsenet, en Ven af den indbyrdes Undervisning, og den blev ogsaa praktiseret ved den nævnte Lejlighed. Det faldt i et Barns Lod at stave for Kongen, hvorefter daværende Sognepræst, den tidligere nævnte Amtsprovst Flemmer, straks var der med de Ord: „Lyksalige Barn, der har stavet for sin Konge!"

Frederik VII's Besøg skete, da Udgravningerne af Kongegrave i Ringsted Kirke fandt Sted. Om dette ved jeg ikke andet at berette, end at han med Følge, hvoriblandt afdøde Biskop Martensen, spiste Frokost, hvortil man slog sig ned paa den flade, ret omfangsrige Ligsten, der dækker Støvet af Søren Amnitzbøll. Fra den Bakke, over hvilken Asger Ryg øjnede de tvende Taarne, har man en ret vid Udsigt til Steder, der ogsaa gemmer gamle Minder, og som, naar vi ser mod Øst, peger paa det højtliggende Sigersted, der skjuler Hagbarths og Signes Høje, ved hvilke en stor Del af Midtsjællands Befolkning for ca. 60 Aar siden samlede sig for at fejre vor Grundlovs Fødselsdag, og hvor den gamle Bondeven Fr. Frølund holdt Festtalen, i hvilken han betegnede vor Grundlov, der jo den Gang var saa ny, som et lille, ganske elskværdigt Barn, men som desværre havde den Skavank, at det af og til „havde

Mavesmerter". Paa det Sted, hvor Kong Siger efter Sagnet blev fældet, og hvor Navnet „Valbrynde" endnu minder om denne Begivenhed, ojnede man for 63 Aar siden fra Fjenneslovlille Bakker en lang mørk Stribe, der bevægede sig frem ad Landevejen; Det viste sig at være Olaf Rye med sine Kobenhavnere og Kulsviere, der drog af Sted for at værge vort Fædreland. Mod Vest ved Bakkens Fod, hvor den oprindelige gamle Ni-Milepæl havde maattet give tabt, idet den laa væltet og knækket i Groften, lig en Kæmpe, der var faldet paa sin Plads, holdt han Hvil med sine brave, men streng saa han ud, og jeg stod ved hans Side, mens han gav den gamle Kaptajn Tscherning, der jo gjorde alle Krigsaarene med, en alvorlig Røffel, fordi han, uden Ryes Tilladelse, havde givet sit Kompagnis Soldater Lov til at bestige Omegnens Koretøjer, der var mødt for at lette Soldaternes Møje.

Noget af det, der fra min Barndom har præget sig stærkest i min Erindring, er Gilderne, særlig i Fastelavnen. Skikken er jo her forskellig.

Paa min Barndomsegn begyndte Festlighederne allerede Lørdag Aften, idet de unge Karle mødte i den Gaard, hvor Gildet var tinget, for at smage paa „Øllet", som det hed, og for at aftale alt med Hensyn til Optoget om Mandagen, hvilket gik for sig til Hest, med Udsmykning af Vedkommendes sædvanlige Dragt. Denne Udsmykning, til hvilken Pigerne leverede deres flotteste Huebaand, gik for sig i Løbet af Søndagen, og Mandag Morgen gik saa Udrykningen for sig. Først Forrider, hvilket var en særlig ærefuld Post, saa to Tjenere i Liberi, derefter to Herrer i svær Pynt og derefter en Rytter

med Fanen, noget, hvortil man ikke tog alle og enhver. Midt i Optoget kom Musikken (i Reglen kun en enkelt Klarinet) og tilsidst Æggestodderen, forsynet med en Kurv, hvori Husmødrene, efterhaanden som Besøget naaede til dem, lagde flere eller færre Æg, hvoraf der saa den egentlige Festaften blev lavet Æggesøbe, hvilken blev betragtet som en stor Lækkerbidsken. Naar Runden var forbi, var der Dans og ligeledes hele Tirsdagen og den følgende Søndag. Om Onsdagen slog man Potten itu og til Tønden, i hvilken der dog i Reglen ikke var nogen Kat, men en udstoppet Figur og stundom Pebernødder el. dsl. Den Uge blev der ikke gjort meget Arbejde.

Ogsaa det sommerlige Landbrug endte gerne med et Gilde. Naar den sidste Neg var bundet, en Lod, som den enkelte imidlertid ikke ret gerne vilde paatage sig, fordi Titlen: Rugkælling, Bygkælling o. s. v. (alt efter Sædens Art) fulgte med, og Høsten forøvrigt var kommet vel i Hus, noget der for 70 Aar siden trak længe ud, baade paa Grund af den sene Udsæd og den fuldstændige Mangel af Maskiner, kom saa i Reglen Høstgildet. Der er Steder, hvor dette Gilde holdes selve Mikkelsdag, forsaavidt Høsten er til Ende; paa min Hjemegn var der ingen saadan Regel. Derimod var det i min Barndom ret almindeligt, at man Høstgildedagens Morgen kørte Sand, hentet i Sognets Sandgrav. Den Gang kendte man jo nemlig ikke bonede Gulve; i de fleste Bøndergaarde var der kun Lergulv; til disse Gulve blev Sanden brugt. Strandsand blev betragtet som Luksus. Til Middag blev serveret Suppe, hvortil

en Faarekrop i Reglen maatte lade Liv; det blev tit en fed Ret, der ikke var for svage Maver.

Disse Gilder har med Tiden skiftet Karakter, ogsaa forsaavidt de nu mangen Gang holdes paa offentlige Steder eller i Forsamlingshuse, uden at man derfor tør sige, at det hele er blevet mere hyggeligt. Af Gilder, der var meget almindelige i min Barndom, men som nu er gaaet af Brug, vil jeg nævne: Kvindegilder. Navnet tyder paa, at det nærmest var Gilder for Kvinder, men efterhaanden kom Mændene med. De fandt Sted, hvor der var født et Barn og mens Konen endnu laa i Barselseng. Hvor saadan en Begivenhed havde fundet Sted, begyndte det allerede Dagen efter Barnets Fødsel at vælte ind med hele Krukker fulde af Barselmad, i Reglen sød Suppe og Vafler eller Pandekager, og jeg husker blandt andet, hvorledes en Gang, da jeg som Barn blev sendt i et Ærinde til den nærboende Smed, hvor Konen netop befandt sig i den antydede Situation, hun med et Tag i Sengebaandet hævede sig til Vejrs og fra Sengehimlens Hylde hivede saadan et helt Fad Pandekager frem, hvormed jeg saa blev trakteret.

I Bøndergaardene var der den Gang ikke noget særligt Soveværelse, saa Gæsterne ved et Kvindegilde spiste og drak i samme Værelse, hvor Konen laa og hvor, efterhaanden som Mændene kom med, disse sidste spillede Kort og røg Tobak. Skulde Konen besørge et eller andet nødvendigt, blev Sengeomhænget trukket for, uden at der var nogen, der tog Forargelse af det. Nu staar imidlertid alt dette i Mindets Belysning.

Kom saa den Dag, da Barnet skulde i Kirke

for at dobes, var der atter Gilde. Byens Beboere, Slægt og Venner samledes i Hjemmet og korte saa i sluttet Vogntog til Kirken, medbringende en hel Kurv fuld af skaaren Mad, der i Reglen blev serveret i Skolelærerens Stue, før man gik ind i Kirken. Efter Hjemkomsten serveredes som Regel med Grød og Bergfisk, til hvilken sidste man ikke fik Kniv eller Gaffel, men maatte spise den med den samme Ske, der havde været i Grøden, og som mangen Gang toges med hjemmefra. At skænke Kaffe ved saadanne Gilder betragtedes som en stor Hæderspost, hvortil man ikke tog alle og enhver; i Reglen var det Skolelærerens Kone, assisteret af Byens Jordemoder. I Storstuen, hvor der næsten overalt var Lergulv, gik Dansen for sig til Musik af én, højst to Spillemænd, der desuden signaliserede med Klarinetten udenfor Indgangsdøren, baade naar Gæsterne kom, og naar de tog hjem. Det var, syntes jeg som Dreng, et højtideligt Øjeblik, naar man saadan kom gaaende til Gildehuset og holdt sit Indtog der under slig Musik.

Nu, i vore Dage, vil man helst have et helt Orkester, bonet Gulv, foruden meget andet, som man den Gang ikke følte Savnet af, fordi man ikke var vant dertil. Naar det skulde være rigtig flot ved Brylluppernе, varede Gæstebudet gerne tre Dage. Ved Kirkefærden gik Brudgommen i Spidsen, fulgt af Mændene, og derefter Bruden med Kvinderne bag efter sig. Naar det gik fra Kirken, gik Bruden derimod først med sit Følge og derefter Brudgommen med sit, alt mens Klokkerne kimede. I Hjemmet forløb alt omtrent som ved Barslerne. Til Begravelser blev Folk den Gang inviterede, og hvor

der ingen videre Sorg var, gik man let over det hele. Jeg har selv i min Ungdom, kort efter at jeg var blevet Lærer i Hylstrup, været til en Begravelse, hvor det var Manden, der var død, og hvor Enken, efter at man havde sat Middagsmaden til Livs, lagde Kortene paa Bordet med de Ord: „Lad mig nu se, at I morer Jer, Folk“. Denne Uskik er imidlertid nu faldet bort.

Af gamle Melodier har jeg vel en Del, men de ere sikkerlig alle kendte i Forvejen. Af de tre i efterfølgende anførte findes jo Nr. 1 i Børnesange, dog med Forandring i de sidste Takter. Nr. 2 er nedskrevet efter Hukommelsen, saaledes som jeg har hørt den synge af min Moder for 73 Aar siden. Slutningen af begge Versene er lidt besynderlig i Teksten. Motivet synes at være hentet fra Bondens tidligere jammerlige Liv. Om Nr. 3 har jeg læst et Sted, at en fattig Kone netop sang den, da Kongen (Christian) kom forbi, men hvilken Christian det var, husker jeg ikke mere.

Visselul mit lille Barn.

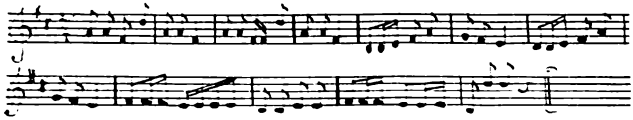

O, vi arme Bønder.

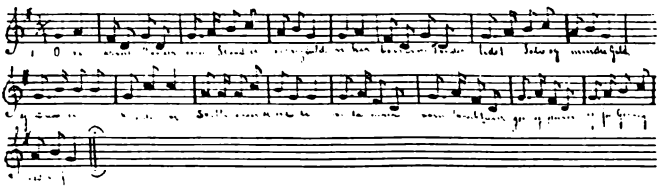

O, vi arme Bonder, vores Stand er sorrigfuld;
vi har tomme Tønder, lidet Sølv og mindre Guld.
Ej Ducater kender vi; Skilling naar de ere ti,
vi da suser som Skruptuser gør, og puser,
og for Gerrighed er fri.

Paa et Vadmels Tæppe, understrøet med Halm og Straa,
maa vi Kroppen strække; Dynen kan vi ej formaa;
Ligge saa i stille Ly, til vi ser, at Dagen gry,
da vi høre med vort Øre Hanen møre (more?)
Morten med sit Kykleky.

Se engang min raske Gut.

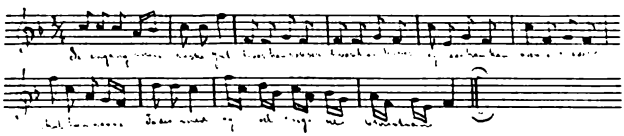

Se engang min raske Gut, hvor han vokser, hvor han trives;
og naar han kan nævne Moder, skal han nævne Fader med
og velsigne Christian.